ΒΙΒΛΙΟΤΕΚΑ ΙΜΠΕΡΑΤΟΡΣΚΑΓΟ
6 ΟΕΗ. 1902

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΚΒ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 30 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1902 ΑΡΙΘ. 35

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται
ἀποστελλομένη πρὸς τὸν ταμίαν

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μητροπολ. Βοδενῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ (πρόεδρος
† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ἐπίτιμος διευθυντὴς καὶ συντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σύντομος μελέτη περὶ ἀληθοῦς καθολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας — Καρόλου-Ἐδουάρδου Ζαχαρίου τοῦ Λιγγενταλ Ἱστορία τοῦ Ἑλληνο-ρωμαϊκοῦ Δικαίου — Ἐκκλησιαστικῆς ἀκηδίας ἀποτέλεσμα — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Κοινοποιήσεις — Παραρτήματα. ὁ «χαρακτὴρ τοῦ προτεσταντισμοῦ» «Εὐαγγελικὰ διδάγματα».

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΜΕΛΕΤΗ

Περὶ ἀληθοῦς καθολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Ἐξ ἀφορμῆς τῶν παραδόξων φρονημάτων καὶ δοξασιῶν, τὰς ὁποίας ἔχουσι περὶ ὀρθοδοξίας καὶ ἀληθοῦς καθολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, κατὰ τὰ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 33· καὶ ἡμερομηνίαν 16 τοῦ λήγοντος μηνὸς φύλλῳ τῆς «Ἐκκλησιαστ. Ἀληθείας» ἀναγνωσθέντα, οἱ ἕνεκα τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ ἀλαθήτου τῶν παπῶν τῆς Ρώμης πρὸ τριακονταετίας ἀποσπασθέντες ἀπὸ τῆς παπικῆς ἐκκλησίας καὶ παλαιοκαθολικοὶ ἐπικληθέντες, ὑποβάλλομεν εἰς τὴν κοινὴν κρίσιν τὴν ἐξ ἧς σύντομον μελέτην, ἐπικαλούμενοι ἐπ' αὐτὴν τὴν σύνεσιν παντὸς θεοσεβοῦς μέλους τῶν διαφόρων νεωτερικῶν τῆς Δύσεως Ἐκκλησιῶν καὶ αὐτῆς τῆς παπικῆς.

Μέλλων ὁ θεάνθρωπος Σωτὴρ ἡμῶν μετὰ τὴν ἔνδοξον αὐτοῦ ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν ν' ἀναληφθῇ εἰς τοὺς οὐρανοὺς πρὸς τὸν οὐράνιον καὶ συνάναρχον αὐτοῦ Πατέρα, ἀπέστειλεν εἰς τὸ εὐαγγελικὸν κήρυγμα τοὺς ἁγίους αὐτοῦ μαθητὰς καὶ ἀποστόλους, εἰπὼν πρὸς αὐτούς· «ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς· πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες (οὐχὶ ραντίζοντες) αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος» (Ματθ. κη'. 18.). Οὕτω δὴ ἀποσταλέντες οἱ μακάριοι ἀπόστολοι διεσπάρησαν εἰς τὸν κόσμον κηρύττοντες τὸ Εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει, ἐνδυθέντες καὶ δύναμιν ἐξ ὕψους διὰ τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς (Πράξ. Ἀποστ. Β'.).

Αἱ κατὰ πόλεις καὶ χώρας ὑπὸ τῶν θεοπνεύστων καὶ θεοκηρύκων ἀποστόλων ἱδρυθεῖσαι ἐκκλησίαι τοῦ Θεοῦ ἅπασαι ὁμοῦ ἐν τῇ ἑνότητι τῆς πίστεως καὶ τῶν ἱερῶν θεσμῶν καὶ παραδόσεων ἀποτελοῦσι τὴν μίαν ἁγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν, εἰς ἣν ἐλάλησε καὶ λαλεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διὰ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν διαδόχων αὐτῶν, μεθ' ὧν ὑπέσχετο ὁ Κύριος ὅτι ἔσται πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

Ἡ μία ἁγία καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία ἐστὶ σῶμα Χριστοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου, κεφαλὴ δὲ αὐτῆς ὁ Χριστὸς (Ἐφεσ. α' 23.). Ὡς κεφαλὴ δὲ τῆς ἐκκλησίας ὁ Χριστὸς, αὐτός ἐστι σωτὴρ τοῦ σώματος, ὅ ἐστιν ἡ ἐκκλησία (Ἐφεσ. δ' 15. ε' 23—32. Κολοσ. α' 18. 24.). Ὅθεν καὶ προεῖπεν ἐπὶ τῇ ἄνωθεν ὑπὸ τοῦ οὐρανίου Πατρὸς αὐτοῦ ἀποκαλυφθείσῃ ὁμολογίᾳ τῷ Πέτρῳ, λέγων αὐτῷ. «Κἀγὼ δέ σοι λέγω», ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ (τῇ ὁμολο-

γία σου) οἰκοδομήτω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς(Ματθ. ις'.16—19.).

Ἡ καθολικὴ ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ, ἡ ἐν τῇ ἑνότητι τῆς πίστεως καὶ τῶν ἀποστολικῶν θεσμῶν καὶ παραδόσεων θεμελιωθεῖσα καὶ τὸ πλήρωμα τῶν πιστῶν ἀποτελοῦσα, ὀνομάζεται ὑπὸ τοῦ οὐρανοβάμονος Παύλου καὶ οἶκος Θεοῦ, στύλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας (α'. Τιμ. γ'. 15. Πβλ.α'. Κορ. γ'. 16. 17.). Οἱ δὲ οἶκοι, εἴτε ναοί, τοῦ Θεοῦ, ἐν οἷς οἱ κατὰ πόλεις καὶ κώμας πιστοὶ καὶ μέλη τοπικῆς ἐκκλησίας συνέρχονται εἰς κοινὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ, ἐξαιρέτως διὰ τῆς τελέσεως τῆς θείας μυσταγωγίας, ὀνομάζονται καὶ ἐκκλησίαι ἐκ τοῦ ὅτι συνέρχονται ἐν αὐτοῖς πρὸς λατρείαν αἱ κατὰ τόπους ἐκκλησίαι.

Ἡ μία ἁγία καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία, ἧς κεφαλὴ ὁ Χριστός, πάντες δὲ οἱ ἀποτελοῦντες αὐτὴν σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους (α'. Κορ. ιβ'. 27.), στερεωθεῖσα ἐν τοῖς θείοις καὶ ἀποστολοπαραδότοις σωτηρίοις δόγμασι καὶ παραδόσεσι διὰ τῶν ἑπτὰ θεοσυλλέκτων οἰκουμενικῶν συνόδων, ὡς στύλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας, ἐναντίον τῶν συνεργείᾳ τοῦ πονηροῦ ἀναφανεισῶν κατὰ καιροὺς αἱρέσεων, ἀπετελεῖτο μέχρι τοῦ ι'.αἰῶνος ἐκ τῶν τοπικῶν ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως, μετὰ δὲ τὸν γενόμενον κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον χωρισμὸν τῆς Δυτικῆς συνεπείᾳ τῶν ὑπερφιάλων καὶ ἀσυγγνώστων παπικῶν αἱρέσεων καὶ καινοτομιῶν καὶ κενοδοξιῶν ἔμεινεν ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία μόνη πιστὴ εἰς τὰ ἀρχαῖα καὶ ἀποστολοπαράδοτα καθεστῶτα καὶ τὰς διατάξεις τῶν θεοσυλλάκτων ἑπτὰ οἰκουμενικῶν συνόδων, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν ὀρθοδόξων τοπικῶν Ἐκκλησιῶν Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων, Ρωσσίας, Ἑλλάδος, Ρωμουνίας, Κύπρου, Σερβίας,Μαυροβουνίου, Καρλοβιτσίου ἐν Αὐστρίᾳ, Τρανσυλβανίας καὶ Βουκοβίνης, ὁμοίως ἐν Αὐστρίᾳ.

Ἐκ τῆς παπικῆς δ' ἐκκλησίας ἀποσπασθεῖσαι κατόπιν κατὰ τὸν ις'. καὶ ιζ'. αἰῶνα ἀπετελέσθησαν αἱ Λουθηροκαλβινικαὶ λεγόμεναι καὶ ἡ Ἀγγλικανικὴ τῶν Διαμαρτυρουμένων ἐκκλησίαι, ἀπορρίψασαι καὶ ὅλας τὰς ἀρχαίας πατροπαραδότους παραδόσεις καὶ τέλεον ἀπογυμνωθεῖσαι, τινὲς δὲ αὐτῶν καὶ αὐτὸ τὸ μυστήριον τῆς ἱερωσύνης σὺν ἄλλοις μυστηρίοις ἀπορρίψασαι.

Ἤδη ἔχομεν τόσας ἐκκλησίας διαφερούσας πρὸς ἀλλήλας εἰς πολλὰ καὶ οὐσιώδη, Ὀρθόδοξον Ἀνατολικὴν, Παπικὴν, Λουθηρανικὴν καὶ Καλβινικὴν μετὰ οὐκ ὀλίγων ὑποδιαιρέσεων,καὶ Ἀγγλικανικὴν, πρὸς δὲ Ἀρμενικὴν, Ἀβυσσηνιακὴν, Κοπτικὴν, καὶ εἴτινα ἄλλην, τελευταῖον δὲ καὶ Παλαιοκαθολικήν. Ἑκάστη τούτων θεωρεῖ ἑαυτὴν ὡς τὴν μόνην ἀληθινὴν, ὡς στύλον καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας. Ἐν τούτοις, πλὴν τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, ἥτις δικαίως καυχᾶται ἐπὶ καθολικότητι,ὡς ἀνέκαθεν διακρατοῦσα καὶ συνεχίζουσα τὴν μίαν ἁγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν, ἑκάστη τῶν ἄλλων ἔχει νεωτέραν τὴν ἐποχὴν τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς, καὶ ὅμως καυχᾶται ὅτι ἐστὶν ἡ μόνη ἀληθινὴ χριστιανικὴ ἐκκλησία. Πλὴν τί συμβαίνει ; Ἐὰν, π. χ. ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ προτεσταντικὴ ἐκκλησία εἶναι ἡ ἀληθινὴ, στύλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας, ἐξ ἀνάγκης τότε πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι μέχρι τῆς ἐμφανίσεως τοῦ προτεσταντισμοῦ ἐπὶ τοσούτους αἰῶνας δὲν ὑπῆρχεν ἀληθινὴ ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ, ἀληθινὸν σῶμα Χριστοῦ, ἑπομένως οὔτε σωτηρία. Εἰς μάτην ἄρα (ἴλεως γενοῦ, Κύριε.), εἰς μάτην ὁ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους,εἰς μάτην καὶ ὑπέσχετο τοῖς ἀποστόλοις αὐτοῦ λέγων, **«Καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος»,**

Τὰ αὐτὰ λεκτέον καὶ περὶ τῶν ἀξιώσεων τῆς παπικῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἄλλων. Ἀλλὰ τίς λογικῶς καὶ εὐσεβῶς σκεπτόμενος δύναται νὰ φαντασθῇ ποτε ὅτι ὁ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους σταυρωθεὶς καὶ ἀποθανὼν καὶ ἐνδόξως ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς θεάνθρωπος Κύριος ἐπὶ τοσούτους αἰῶνας ἐγκατέλιπεν ἀπροστάτευτον τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ, ἥτις ἐστὶ σῶμα αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς κεφαλὴ αὐτῆς ; Ἀλλὰ καθὼς «Ἰησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας» (Ἑβρ. ιγ'.7.), καὶ ἀχώριστος ἀεὶ διαμένει ἀπὸ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας, οὕτω καὶ ἡ ἐκκλησία ἀμετάβλητος διαμένει ἀεὶ ἐν τῇ ἑνότητι τῆς πίστεως καὶ τῶν ἱερῶν θεσμῶν καὶ παραδόσεων· ἄλλως οὐκ ἔστι δυνατὸν ἵνα ᾖ μία ἁγία καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Ὅθεν καὶ ὁ κατὰ τὸν ε'. αἰῶνα ἀκμάσας καὶ τῷ γάλακτι τῆς πατρῴας εὐσεβείας ἐκτραφεὶς ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ τοῦ Λειρίνου τῆς Γαλλίας ἱερὸς Βικέντιος πάνυ σοφῶς καὶ ὀρθοδόξως χαρακτηρίζει τὴν ἀληθῆ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐκκλησίας καθολικότητα, λέγων, κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Λατινικοῦ. « Ἐν τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ ἐκεῖνο μάλιστα σπουδαστέον ἡμῖν κατέχειν, ὅπερ πανταχοῦ, ὅπερ ἀεὶ, ὅπερ ὑπὸ πάντων

ἐπιστεύθη· τοῦτο γὰρ ἀληθῶς καὶ κυρίως καθολικόν ἐστι, καθάπερ αὐτὴ τῆς λέξεως ἡ δύναμις καὶ ὁ νοῦς δηλοῖ, ὅπερ ἅπαντα σχεδὸν ἐν τῷ συνόλῳ περιλαμβάνει. Τοῦτο δ' ἔσται, εἴγε στοιχοῦμεν ἑπόμενοι τῇ καθολικότητι, τῇ ἀρχαιότητι, τῇ συμφωνίᾳ» (α).

Τούτων οὕτως ἐχόντων καὶ τῆς ἐκκλησίας ὄντως στύλου καὶ ἑδραιώματος τῆς ἀληθείας οὔσης, καθ' ἧς πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν, εὐκόλως πᾶς τις εὖ φρονῶν κατανοεῖ τὸ ἀλάνθαστον τῶν οἰκουμενικῶν συνέδων, αἵτινες συγκροτούμεναι ἐκ τῶν ἐπισκόπων τῶν κατὰ τόπους ἐκκλησιῶν, ὡς ἀντιπροσώπων αὐτῶν, δὲν προὔκειτο νὰ δογματίσωσι νέα δόγματα καὶ νέους θεσμούς, ἢ νέον τι ἔθιμον, ἀντιβαῖνον ταῖς ἀνέκαθεν ὑπαρχούσαις ἱεραῖς παραδόσεσι, νὰ διατάξωσι τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ σκοπὸν εἶχον νὰ πιστώσωσι τὴν ἀποστολικότητα τῶν ὑπὸ αἱρετικῶν διαφιλονεικηθέντων δογμάτων καὶ παραδόσεων τῆς ἐκκλησίας, οἷον, τὸ περὶ τῆς ἀϊδίου θεότητος τοῦ θεανθρώπου Σωτῆρος ἡμῶν, ἢ τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ἢ περὶ τῆς τιμῆς τῶν ἱερῶν εἰκόνων, ἑκάστου ἐπισκόπου ὁμολογοῦντος καὶ διαβεβαιοῦντος ὅτι οὕτω παρέλαβε καὶ οὕτω πιστεύει ἀνέκαθεν ἡ ἑαυτοῦ ἐκκλησία περὶ τῶν προκειμένων εἰς συζήτησιν καὶ πίστωσιν δογμάτων ἢ ἐθίμων καὶ παραδόσεων. Ἐντεῦθεν τὸ κῦρος καὶ τὸ ἀλάνθαστον τῶν οἰκουμενικῶν συνόδων, παριστανουσῶν τὴν καθόλου ἐκκλησίαν, ἥτις ἐστὶ σῶμα Χριστοῦ, στύλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας, κατὰ τὴν θέσφατον ῥῆτραν τοῦ οὐρανοβάμονος Παύλου· ἄλλως τε δὲ καὶ τὸ σύστημα τῆς ἐκκλησίας ἀνέκαθεν, ἀπ' αὐτῶν τῶν ἀποστολικῶν χρόνων, ἐστὶ συνοδικόν, καὶ μόνον σύνοδος οἰκουμενικὴ δύναται νὰ νομοθετῇ ταῖς κατὰ μέρος ἐκκλησίαις κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς ἀποστολικῆς συνόδου, περὶ ἧς διηγοῦνται αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων (ιε'. 6 καὶ ἑξ.), λέγουσαι. «Συνήχθησαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ τούτου», ἤτοι ἐὰν πρέπῃ νὰ περιτέμνωνται οἱ ἐξ ἐθνῶν πιστεύοντες.

Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα σκεψάσθωσαν συνετῶς οἵ τε Παλαιοκαθολικοὶ καὶ οἱ Διαμαρτυρόμενοι ἐν γένει, ἐπίσης δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ τοῦ παπισμοῦ ὀπαδοί, καὶ οὕτω κρινάτωσαν περὶ τῶν ἑαυτῶν ἐκκλησιῶν ἕκαστοι ὁποίας φύσεως εἰσίν.

Τῇ ιθ'. Αὐγούστου 1902.

† Ὁ Σμύρνης ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

(α). Vicentii Lirinensis Commonitorium pro Katholicae fidei antiquitate et universitate. Cap. III. Βλ. Ἐγκύκλ. Πατρ. καὶ Συνοδικὴν τοῦ 1895.

ΚΑΡΟΛΟΥ-ΕΔΟΥΑΡΔΟΥ ΖΑΧΑΡΙΟΥ
ΤΟΥ ΛΙΓΓΕΝΤΑΑ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟ-ΡΩΜΑΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Βιβλίον πρῶτον.

Δίκαιον τῶν προσώπων.

ΤΙΤΛΟΣ Α'. ΠΕΡΙ ΓΑΜΟΥ

Κεφάλαιον α'. Φύσις, τέλεσις καὶ λύσις τοῦ γάμου.

§ 1. **Ἔννοια τοῦ γάμου**(1).

Εἰς τὸ ἀρχαιότατον Ρωμαϊκὸν Δίκαιον, ὁ γάμος παρίσταται ὡς ἕνωσις τῶν φύλων μεταξὺ τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς, συνεπείᾳ τῆς ὁποίας αὕτη ἐξέρχεται τελείως τῆς ἑαυτῆς οἰκογενείας καὶ πίπτει ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν (manus) τοῦ συζύγου· ἀντὶ ν' ἀπολαύῃ τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων, ὧν ὁ τελευταῖος οὗτος, τίθεται ὑπὸ τὴν ἐξάρτησιν αὐτοῦ. Δὲν ἔχει ἰδίαν περιουσίαν, τῶν πάντων ἀνηκόντων εἰς τὸν σύζυγον· οὐχ ἧττον εἰσέρχεται ἐν τῇ οἰκογενείᾳ αὐτοῦ καὶ ὡς ἐκ τούτου κληρονομεῖ αὐτὸν ὡς θυγάτηρ, καὶ τὰ τέκνα, δι' ὧν καθιστᾷ αὐτὸν πατέρα, εἰσὶ γνήσια αὐτῆς τέκνα.

Παρὰ τῷ αὐστηρῷ τούτῳ γάμῳ καὶ πρὸς συμπλήρωσιν αὐτοῦ βαθμηδὸν, εὑρίσκεται εἰς τὸ νεώτερον δίκαιον ὁ καλούμενος **ἐλεύθερος** γάμος. Δι' αὐτοῦ, εἶναι ἀληθὲς, ἡ γυνὴ συμμερίζεται τὴν κατάστασιν τοῦ συζύγου καὶ τίκτει αὐτῷ γνήσια τέκνα, ἀλλὰ δὲν εἰσέρχεται εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ συζύγου, διότι διατηρεῖ τὴν ἑαυτῆς ἀνεξαρτησίαν, ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρόσωπον καὶ τὴν περιουσίαν· ὁ σύζυγος ὑφίσταται τὰ βάρη τοῦ οἴκου, ἐστὶν ὑπόχρεως νὰ φροντίζῃ διὰ τὴν συντήρησιν τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων· ὡς συνεισφορὰν διὰ τὰ βάρη ταῦτα, δύναται νὰ λάβῃ εἴτε παρὰ τῆς γυναικὸς, εἴτε παρὰ τρίτου τινὸς, εἰδικῶς συνισταμένην περιουσίαν (dos), διὰ νὰ νέμηται καὶ διευθύνῃ αὐτὴν, κατ' ἀμοιβαιότητα δὲ δικαιώματά τινα δύνανται ν' ἀσφαλισθῶσι καὶ τῇ γυναικὶ ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ συζύγου (aute nuptias donatio).

Ἔννοια ὑψηλοτέρα τοῦ γάμου, ὡς τῆς μόνης ἠθικῆς ἑνώσεως τῶν φύλων, δὲν ἐξάγεται ἀρκούντως εὐκρινῶς ἐν τῷ Ρωμαϊκῷ Δικαίῳ(2). Ἐὰν ἡ πολυγαμία ἦν ξένη αὐτῷ, ἡ παλλακία οὐχ ἧττον ἐθεωρεῖτο ὡς ἐπιτετραμμένη. Ἐθεώ-

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΕΛΙΤΩΝΟΣ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΕΛΙΤΩΝΟΣ

ρει μὲν τὸν γάμον ὡς ἕνωσιν ἀδιάλυτον, ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἔννοιαν μόνον, καθ'ἣν δὲν ἠδύναντο νὰ συμφωνήσωσι ταύτην ἐπὶ ὡρισμένον χρόνον ἢ ὑπὸ αἵρεσιν διαλυτικήν. Τοὐναντίον ἕκαστος γάμος ἠδύνατο νὰ διαλυθῇ οὐ μόνον συνεπείᾳ ἀμοιβαίας συναινέσεως, ἀλλὰ καὶ τῇ θελήσει τοῦ ἑνὸς μόνον συζύγου (N. 2. K. 8. 38. Νεαρ. 22 κ. 3).

Τὰ αὐστηρὰ ἤθη τῶν ἀρχαίων Ρωμαίων, εἶναι ἀληθὲς, ἐθεώρουν τὸν γάμον ὡς ἱερώτερόν τι ἐκείνου, ὅπερ φαίνεται ἐν τῷ δικαίῳ αὐτῶν· ἀλλὰ κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ Αὐγούστου ἡ χαλάρωσις τῶν ἠθῶν ἦν ἤδη μεγάλη· ἡ ἀντίθεσις τοῦ ἀρχαίου δικαίου, καθ' ὃ συνιστᾶτο ὁ γάμος διὰ τῆς ὑποχειρώσεως τῆς γυναικὸς, πρὸς τὸ νεώτερον, ὅπερ ἀνεκήρυξε τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῆς, ἐλύθη τὸ πρῶτον διὰ τοῦ χριστιανισμοῦ, ὅστις εὗρε τὴν λύσιν ἐν τῇ ὁμοφωνίᾳ καὶ ἀγάπῃ τῶν συζύγων· ὑπῆρχεν ἤδη βεβαίως παρὰ τοῖς Ρωμαίοις νομοθέσιν ἠχώ τις χριστιανικῆς ἰδέας, ἀφοῦ ὥριζον τὸν γάμον, εἴτε ὡς **ἀδιαίρετον τοῦ βίου ἀναστροφὴν** (individua vitae consuetudo), εἴτε ὡς **συγκλήρωσιν τοῦ βίου παντὸς, θείου τε καὶ ἀνθρωπίνου δικαίου κοινωνίαν** (consortium omnis vitæ divini et humani juris communicatio).

Ὑπὸ χριστιανικὴν ἔποψιν ὁ γάμος ἐστὶν ἡ μόνη ἐπιτρεπομένη μεταξὺ τῶν φύλων ἕνωσις, ὅταν πρόκηται τοιαύτη· συνεστήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ κατὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ πρώτου ζεύγους, ἡ δὲ καθιέρωσις ἐγένετο προσέτι δι' ἀκριβεστέρου τρόπου ὑπὸ τῆς ἕκτης ἐντολῆς· συνίσταται εἰς τὴν πλήρη καὶ ἀδιάλυτον ἕνωσιν μεταξὺ τῶν συζύγων, οἵτινες οὐ μόνον ἔχουσιν ἕκαστος τὰ αὐτὰ δικαιώματα καὶ καθήκοντα πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ συναποτελοῦσι συγχρόνως τὴν αὐτὴν σάρκα καὶ τὸ αὐτὸ αἷμα.

Ἐὰν τὸ νεώτερον Ρωμαϊκὸν Δίκαιον εἰσέδυεν εἰς τὰς ἰδέας ταύτας, ἡ πορνεία καὶ ἡ παλλακία κατ' ἄλλον τρόπον θὰ ἐρρυθμίζοντο ὑπὸ τοῦ νόμου, ἡ εὐχερὴς διάλυσις τοῦ γάμου θὰ ἐφαίνετο ἀνεφάρμοστος, αἱ χρηματικαὶ σχέσεις τῶν συζύγων θὰ εἶχον τὸν χαρακτῆρα τῆς κοινοκτημοσύνης, τέλος, θὰ ἐθεωρεῖτο ὡς ἐναντία εἰς τὸ λογικὸν πᾶσα διάκρισις μεταξὺ τῶν σχέσεων τοῦ πατρὸς πρὸς τὰ τέκνα, καὶ τῆς μητρὸς πρὸς αὐτά.

Ἐν τούτοις, ἡ ἐπιρροὴ τοῦ χριστιανισμοῦ ἐπὶ τῆς ἐννόμου ἐννοίας τῶν συζυγικῶν σχέσεων εἶναι πολὺ ἀσθενὴς εἰς τὰς διατάξεις τῶν χριστιανῶν αὐτοκρατόρων μέχρι τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ δὴ ἐν ταῖς διδασκαλίαις ἐκείναις, ἐν αἷς οἱ κανόνες ἐξ ὑψηλοτέρας ἀπόψεως ἐξῆραν τὴν ἰδέαν τοῦ χριστιανισμοῦ(3). Ἐπεφυλάσσετο εἰς τοὺς ἑπομένους αὐτοκράτορας, τοὺς κοσμηθέντας διὰ τῆς ἐπονειδίστου ἐπωνυμίας τῶν εἰκονοκλαστῶν, νὰ εἰσαγάγωσι χριστιανικὴν νομοθεσίαν ἐπὶ τοῦ γάμου· καὶ τὸ μέρος τοῦτο τῶν διατάξεων αὐτῶν ἐστὶν ἄξιον νὰ ἐπισύρῃ τὴν προσοχὴν, ἂν καὶ ἐπὶ τῶν ἑπομένων δυναστειῶν, αὕτη κατὰ μέγα μέρος ἐξηφανίσθη, ὡς πᾶν ὅ,τι οἱ αὐτοκράτορες οὗτοι ἐποιήσαντο, ἢ ἐπεθύμουν νὰ πράξωσι, καθόσον ἡ ἀντίδρασις συμπαρέσυρε πάντα(1).

1. Ὁ τεχνικὸς ὅρος ἑλληνιστὶ, ὁ σημαίνων τὸν γάμον, ἐστὶ γάμος· οἱ νέοι Ἕλληνες μεταχειρίζονται τὴν λέξιν γαμεῖν, ἵνα σημάνωσι τὴν σαρκικὴν μίξιν, καὶ κατὰ συνέπειαν προτιμῶσιν ἄλλους ὅρους διὰ τὸν γάμον· π. χ. ὑπανδρεία, ἀνδρόγυνον κ.τ.τ. – Λίαν ἐκτενές ἐστι τὸ περὶ γάμου τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ Δρος Ἰωσ. Τσήσμαν ἐν Βιέννῃ 1864 ἐκδοθὲν ἔργον· ἐν αὐτῷ ὑπάρχουσι πλεῖσται παραπομπαὶ εἰς χωρία ἀνεκδότων χειρογράφων ἰδίως ἐκ God. Monac. gr. 62 (Demetrii Chomateni responsa).

2. Ἡ παλλακία φαίνεται ἐκ τῶν ἑλληνικῶν ἠθῶν εἰσελθοῦσα εἰς τὰ τῶν Ρωμαίων· Δημοσθ. κατὰ Νεαίρας 1836, 19. «Τὰς μὲν γὰρ ἑταίρας ἡδονῆς ἕνεκ' ἔχομεν, τὰς δὲ παλλακὰς τῆς καθ' ἡμέραν θεραπείας τοῦ σώματος, τὰς δὲ γυναῖκας τοῦ παιδοποιεῖσθαι γνησίως καὶ τὴν ἔνδον φύλακα πιστὴν ἔχειν.

3. Ἡ ἀντίθεσις μεταξὺ τοῦ Ἀστυκοῦ καὶ Κανονικοῦ Δικαίου εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὰς ἐκ τοῦ γάμου πηγαζούσας σχέσεις ἐκδηλοῦται ἰδίως εἰς τοὺς σχετικοὺς τίτλους τοῦ Νομοκάνονος τοῦ Φωτίου. Εἶναι δὲ γνωστὸν, ὅτι ὁ Ἰουστινιανὸς διὰ τῆς N. 131 κ. 1. ἔδωκεν ἰσχὺν νόμου εἰς τοὺς κανόνας τῶν τεσσάρων πρώτων Οἰκουμ. Συνόδων.

4. Ὁ βλαχικὸς νόμος ποιεῖ βῆμα ὀπισθοδρομικὸν, λίαν ἐπαισθητὸν, θέτων τὸν γάμον παρὰ τὰ ἀστυκὰ συναλλάγματα καὶ ὁρίζων αὐτὸν οὕτως: «ἡ ὑπανδρεία εἶναι συμφωνία συναφείας ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς πρὸς τεκνογονίαν». Ὁ Μολδαβικὸς κώδιξ ἐστὶν ἠθικώτερος· «αἱ τῆς οἰκογενείας σχέσεις θεμελιοῦνται διὰ τοῦ γαμικοῦ συμφώνου, δι' οὗ δύο πρόσωπα ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν φανερώνουσι νομίμως τὴν θέλησιν αὐτῶν καὶ ἀπόφασιν νὰ συζῶσι δηλαδὴ μετὰ συζυγίας νομίμου, ἀγαπητῶς, εὐσεβῶς καὶ τιμίως, ἐν συντροφίᾳ ἀχωρίστῳ· νὰ τεκνοποιῶσι, ν' ἀνατρέφωσι τὰ τέκνα αὐτῶν καὶ νὰ συμβοηθῶνται ἀμοιβαίως ἐν πάσῃ περιστάσει κατὰ τὸν δυνατὸν τρόπον».

§ 2. Ἕνωσις τῶν φύλων ἐκτὸς τοῦ γάμου.

Πᾶσα ἕνωσις μὴ καθιερωθεῖσα διὰ τοῦ γάμου θεωρεῖται πορνεία ὑπὸ τῶν κανόνων τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ κανὼν 4ος Γρηγορίου τοῦ Νύσσης λέγει: «Μία ἐστὶν ἡ νόμιμος συζυγία» καὶ ὁ κανὼν 59 τοῦ Βασιλείου ἀπειλεῖ τοὺς πόρνους δι' ἐξωκλησιασμοῦ ἑπταετοῦς.

Τούναντίον εἰς τὸ Ἰουστινιάνειον Δίκαιον ἡ παλλακία ἀναγνωρίζεται εἰσέτι ὡς ἕνωσις ἐπιτρεπομένη, παράγουσα νομικά τινα ἀποτελέσματα (Φωτίου Νομοκάνων XIV 13. 5) διὰ τὴν παλλακὴν καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς (naturales liberos, φυσικοὺς ἢ νόθους παῖδας).

Μόνον τὸ μεταγενέστερον Βυζαντινὸν Δίκαιον ἤρξατο νὰ υἱοθετῇ τὰς ἰδέας τῆς Ἐκκλησίας(1). Κατὰ τὴν **Ἐκλογὴν** τῶν εἰκονοκλαστῶν Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου (τοῦ ἔτους 740), ἐν ᾗ ἐν τούτοις ἡ λέξις παλλακὴ ἀπαντᾶται ἅπαξ εἰσέτι (Τίτλος VI κ. 13), πᾶσα παλλακία ἄνευ διακρίσεως θεωρεῖται νόμιμος ἕνωσις (Τίτλ. II κ. 8 med.). Κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν τῶν ἰδεῶν ὁ αὐτοκράτωρ Βασίλειος ὁ Μακεδὼν (Πρόχειρον IV 26. Ἐπαναγ. XVI σχολ. med) ἀπεφήνατο, οὐδεὶς νὰ διατηρῇ παλλακὴν παρ' αὐτῷ, ὑποχρεούμενος, ἢ νὰ νυμφευθῇ ἢ ν' ἀποπέμψῃ αὐτήν· μάλιστα ὁ υἱὸς αὐτοῦ Λέων ἀπηγόρευσε πᾶσαν παλλακίαν (Νεαρὰ 91)(2) καὶ διέταξε (Νεαρὰ 89), «Μεταξὺ ἀγαμίας καὶ γάμου οὐκ ἔστιν εὑρεῖν ἀκατηγόρητον τὸ γινόμενον (Ἐπαναγ. XVI 27. Σχόλ.—Βασ. XXVIII 4. 13. Σχ. 1 εἰς τὸ τέλος—Ἀρμ. IV 9. 34). Καὶ τὰ ἤθη δὲ φαίνονται ὑποτασσόμενα εἰς τοὺς νόμους, διότι ἡ περίπτωσις τῆς παλλακίας παρίσταται ἐν τῇ Πείρᾳ (Τίτλ. XLIX κ. 24—Μάουρερ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς I σελ. 132—Μικρὸν Γ. 9) ὡς σπάνιον φαινόμενον στενοχωροῦν τὸν δικαστὴν διὰ τοῦτο.

Ἐξαιρέσει τῆς παλλακίας, ἡ Ἰουστινιάνειος νομοθεσία ἐγνώριζε καὶ ἄλλας ἑνώσεις ἐκτὸς τοῦ γάμου· οὕτως ἡ σαρκικὴ φθορὰ (stuprum), καίτοι μὴ ἐπιτρεπομένη, δὲν ἐτιμωρεῖτο ὅμως. Καὶ δι' αὐτὴν προσέτι ἡ Ἐκλογὴ τῶν αὐτοκρατόρων Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου, υἱοθετήσασα τοὺς σχετικοὺς κανόνας τῆς Ἐκκλησίας ὡς πρὸς τὰ διάφορα εἴδη τῆς πορνείας, ἐπέβαλε σωματικὰς καὶ χρηματικὰς ποινὰς (Ἐκλογ. XVII 19—23—Ἐκλογ. Ἰδιωτ. ἐπηυξημένη XVII 29. καὶ § 81 τοῦ παρόντος συγγράμ). Αἱ ποινικαὶ αὗται διατάξεις μετηνέχθησαν ἀκολούθως εἰς τὸ Πρόχειρον (τίτλ. XXXIX κ. 59 καὶ ἐπ. εὑρίσκονται ἐπίσης εἰς τὴν Ἐπαναγ. XL 57 καὶ ἐπ) καὶ εἰς τὰ Βασιλικὰ (LX. 37. 78. 84).

Ἀναμφιβόλως ὅταν βλέπῃ τις τὸν Βαλσαμῶνα (εἰς κ. 59 Ἁγ. Βασιλείου) νὰ παραπονῆται, διότι αἱ ποιναὶ τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἐφαρμόζονται αὐστηρῶς καὶ νὰ εὑρίσκῃ παρηγορίαν εἰς μόνην τὴν πρὸς τὴν θείαν εὐσπλαγχνίαν ἐμπιστοσύνην, ἐπιτρέπεται νὰ ὑποθέτῃ τις, ὅτι αἱ τοῦ κοινοῦ δικαίου ποιναὶ ἐφηρμόζοντο ἔτι σπανιώτερον (Πεῖρα XLIX 4.). Ἀλλ' ὁ Ἀρμενόπουλος (VI 3. 1. 2.) ὑποστηρίζει ὅτι αἱ ποιναὶ διετηρήθησαν, καὶ ὁ Πατριάρχης Ἀθανάσιος ἐκλιπαρεῖ τὸν αὐτοκράτορα Ἀνδρόνικον τὸν Παλαιολόγον (τευχ. V Νεαρ. 26 κ. 2. 3) νὰ δώσῃ διαταγὰς εἰς τὰς ἀρχὰς πρὸς τιμωρίαν πάσης πορνείας.

(1) Τοῦτο ἐνδεικνύει ἤδη ὁ Ἐνάντιοφανὴς (σχόλ. εἰς Βασ. XXVIII 11. 17) «τὸ παλλακεύεσθαι ἀνῃρέθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας.» Εἰς τὴν παρατήρησιν τοῦ αὐτοῦ ἐν Βασ. XXVIII 4. 13 μεταγενέστερός τις προσέθηκε: «τὸ δὲ τῆς παλλακῆς ἀνῃρέθη παρὰ τῶν θείων Κανόνων τῆς Ἁγίας τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας καὶ παρὰ τῆς Βασιλικῆς (Βασιλείου;) διατάξεως.»

(2) Κατὰ συνέπειαν ἐκ τοῦ τίτλου τῶν Πανδεκτῶν de concubinis περιελήφθη μόνον τὸ ποινικὸν μέρος, ἐκ τοῦ τίτλου ὅμως τοῦ Κώδικος de concubinis οὐδὲν περιελήφθη.

§ 3. **Κωλύματα τοῦ γάμου**(1).

Τὰ δόγματα τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, ἅτινα ἀναγνωρίζουσι καλλίτερον τὴν ἱερότητα τῶν δεσμῶν τοῦ γάμου, προτιμωμένης ὅμως τῆς ἀγαμίας (κατὰ τὴν πρὸς Κορινθίους 1ην ἐπιστολὴν 7), ἐξήσκησαν ἐπιρροὴν σημαντικὴν ἐπὶ τῶν σχετικῶν νόμων τῶν κωλυμάτων τοῦ γάμου. Οὐσιωδῶς, τὰ ὑπὸ τῆς Ἰουστινιανείου νομοθεσίας τεθεσπισμένα κωλύματα ἔμειναν ἐν ἰσχύϊ ἔκτοτε, καὶ ἐν μέρει μόνον ἐτροποποιήθησαν ἢ ἐνισχύθησαν.

Ἐπὶ τούτοις δέον νὰ ἐπιμείνωμεν ἐπὶ τῶν ἀκολούθων :

I. Τὸ Ἰουστινιάνειον Δίκαιον δὲν ἀναγνωρίζει εἰσέτι τὸν γάμον μεταξὺ δούλων, ὡς ἴσον πρὸς τοὺς νομίμους γάμους· ἔτι ὀλιγώτερον παραδέχεται τὸ δυνατὸν γάμου μεταξὺ ἐλευθέρων καὶ δούλων (N. 24. Κώδ. 11. 47. Νεαρ. 22 κ. 11. 17). Τοιαύτη ἕνωσις ἀπηγόρευται ὑπὸ τῆς αὐτοκρατείρας Εἰρήνης (τευχ. I Νεαρ. 28) (2). Ὁ αὐτοκράτωρ Λέων ὁ σοφὸς διατηρεῖ ταύτην τοὐναντίον, καὶ, ἵνα ἱκανοποιήσῃ ὅ,τι ἀπαιτεῖ ἡ φύσις τοῦ γάμου, ὑποδουλοῖ τὸν ἐλεύθερον σύζυγον εἰς τὸν κύριον τοῦ ἑτέρου, ἢ καὶ ἀπελευθεροῖ τὸν τελευταῖον τοῦτον δι' ἀποζημιώσεως (Νεαρ. 100)· ὡσαύτως ἀναγνωρίζει δι' ἀκριβεστέρου τρόπου τὸ κῦρος τοῦ γάμου μεταξὺ δούλων (Νεαρ. 101)· καὶ Ἀλέξιος Α΄ ὁ Κομνηνὸς διατάσσει τορῶς (Τεῦχος IV Νεαρ. 35), ὅτι οἱ μεταξὺ δούλων γάμοι δέον νὰ τελῶνται δι' ἱεροτελεστίας ἐπίσης ὡς καὶ οἱ ἄλλοι ( ).

II. Κατὰ τὸ Ἰουστινιάνειον Δίκαιον, οἱ ὑπὸ

τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν διατελοῦντες δὲν δύνανται νὰ συνάψωσι γάμον ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ πατρὸς (N. 11—13 Πανδ. de sponsal. N. 2. 9 Πανδ. de R. N.). Ἡ ἐκλογὴ (τίτλ. II κ. 1) τοὐναντίον ἀπαιτεῖ τὴν συναίνεσιν οὐ μόνον τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ τῶν γονέων ἐν γένει. Ὑπὸ τὸν Βασίλειον τὸν Μακεδόνα ἐπανῆλθον ὡς πρὸς τοῦτο εἰς τὴν Ἰουστινιάνειον Νομοθεσίαν (Προχ. IV 4. 7. 11. 12. 15. 19. Ἐπαναγ. XVI 5—7. 14. 21 —Ἐν τούτοις ἀξιοπαρατήρητον ἐστὶν ὅτι τὰ Βασ. τὸν νόμον 11 Πανδ. de statu hom. (Ἐπιτ. XXIII 3) δὲν περιέλαβον),καὶ εἰς ταύτην περιωρίσθησαν ἴσως διὰ τὸν λόγον ὅτι ἐφοβοῦντο τὴν ἀνάγκην νὰ κηρύττωσιν ἐπανειλημμένως ἄνευ ἀποτελέσματος τὴν ἱερολογίαν τῆς Ἐκκλησίας, ὅταν ἐλλείψει τῆς συναινέσεως τῶν γονέων ἐκηρύσσετο ἄκυρος ἁπλῶς καὶ καθαρῶς ὁ γάμος (Πεῖρα XLIX. 10). Οὕτως εἰς Βασίλειον κ. 38. 42 ἀναγράφεται ὅ,τι καὶ εἰς τὸ Ἰουστινιάνειον δίκαιον(1).

III. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ κώλυμα τοῦ γάμου ἕνεκα διαφορᾶς θρησκείας, τὸ Ἰουστινιάνειον Δίκαιον ἀπαγορεύει τὸν γάμον μόνον μεταξὺ χριστιανῶν καὶ Ἰουδαίων (N. 6. Κώδ. De Judœis). Ὁ γάμος μεταξὺ χριστιανῶν ὀρθοδόξων καὶ αἱρετικῶν ἦν ἔγκυρος (Φωτ. Νομ. XII,T.12. 13)· μόνον ἡ μνηστεία ἠδύνατο ν' ἀκυρωθῇ ἕνεκα διαφορᾶς δόγματος (propter sectæ diversitatem) (2). Ἡ κατάστασις αὕτη ἐτροποποιήθη, ὅτε οἱ κανόνες τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου ἐγένοντο ἀποδεκτοὶ γενικῶς, διότι ὁ κανὼν 31 τῆς Συνόδου ταύτης ἀπαγορεύει ὡρισμένως τὸν γάμον μεταξὺ ὀρθοδόξων καὶ αἱρετικῶν· τὴν δὲ ἀπαγόρευσιν ταύτην ἡ Σύνοδος τῆς Κωνσταντινουπόλεως (τοῦ ἔτσυς 692) ἀναγράφει διὰ τοῦ οβ΄, Κανόνος (Συν. Καρθαγ. κ. 24. Συν. Χαλκηδόνος κ. 14). Οὕτω δέον νὰ ἐννοῶμεν τὴν Ἐκλογὴν προκειμένου περὶ συνάψεως γάμου μόνον μεταξὺ χριστιανῶν (Τίτλ. II κ. 1 «συνίσταται γάμος χριστιανῶν»). Καὶ μολονότι τὸ Πρόχειρον, ἡ Ἐπαναγωγὴ καὶτὰ Βασιλικὰ περιορίζονται ἀναγράφοντα τὰς διατάξεις τῆς Ἰουστινιανείου νομοθεσίας, εἰς σχολιαστὴς τῶν Βασιλικῶν (σχ. 1 καὶ 2 εἰς Βασιλ. XXVIII 4.1.) παρατηρεῖ,ὅτι ὁ γάμος μεταξὺ ὀρθοδόξων καὶ ἑτεροδόξων δὲν δύναται νὰ ὑφίσταται, διότι ἡ κοινότης, ἣν ὁ γάμος δέον ν' ἀποκαταστήσῃ μεταξὺ τῶν συζύγων, ἐπεκτείνεται εἰς πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὸ θεῖον δίκαιον (6). Ἐὰν ὁ σχολιαστὴς προσθέτῃ: σημείωσαι, πάνυ γὰρ αὐτὸ οἶδα ζητηθέν: ὁ Ζωναρᾶς καὶ ο Βαλσαμὼν (7) οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ἐκδηλοῦσιν ὡς πρὸς τὸ ἀπόλυτον κῦρος τῆς κανονικῆς ἀπαγορεύσεως· καὶ ἐὰν ὁ Ἀρμενόπουλος (IV 1. 25.) οὐ μνημονεύει, ὁ Βλάσταρης ἐξαίρει τοῦτο (8).

(1) Ἴδε ἐν γένει Ἐκλογ. Τίτλ. II Πρόχ. VII Ἐπαναγ. XVII Βασ. XXVIII 5. —Ἐπέκτασις τῆς ἀπαγορεύσεως, δι' ἧς ὁ Διοικητὴς τῆς Ἐπαρχίας δὲν δύναται νὰ νυμφευθῇ γυναῖκα ἰθαγενῆ ἐκ τῆς Ἐπαρχίας, περιέχεται εἰς τὴν 23 Νεαρὰν τοῦ Λέοντος. Κατά τινα Νεαρὰν Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ (Τευχ. IV N.69πρ), τὰ μέλη τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας καὶ οἱ ἀνώτεροι βαθμοῦχοι ὀφείλουσι νὰ λάβωσιν αὐτοκρατορικὴν ἄδειαν,ἵνα συνάψωσι γάμον μετὰ ξένης. —Παραβ. ἐπίσης Βαλσ. πρὸς κ. 41 Ἁγ. Βασιλείου.

(2) Τὸ ἐν τῷ Παρισινῷ Κώδικι gr 1391 περιεχόμενον Κυπριακὸν Νομ. βιβλίον τῆς 13ης Ἑκατονταετηρίδος τίτλ. δ΄. ἔχει τὰ ἑπόμενα χωρία «ἄνθρωπος ὡρμάσθη γυναικὸς δοκῶν ἡ γυναῖκα ἄνθρωπον ὅτι ἔνι ἐλεύθεροι ὡς ἐκεῖνος, ἐκείνη δὲ εὑρέθη ὅτι ἔνι παροίκησσα ἢ δούλη οὐδὲν ἐξιάζει ὁ γάμος ἐκεῖνος, ἀλλὰ διαζεύγνυται ἤγουν χωρίζεται. Εἰ δὲ καὶ ἐγνώριζεν ὅτι ἔνε δούλη ἢ παροίκησσα καὶ συζευχθῇ μετ' αὐτῆς, μένουν εἰς τὴν ὁρμασίαν, καὶ οὐδὲν χωρίζονται. —Μὴ δύνασθαι ἐναπόγραφον ἐλευθέρᾳ συνσμίγεσθαι, οὐδὲ γὰρ κἂν συνάψῃ τὸν τοιοῦτον ὁ δεσπότης αὐτοῦ ἐλευθέρᾳ γυναικὶ, ποιεῖ αὐτὸν ἐλεύθερον».

(3) Παραβ. Συντ. Κ. Ραλ. καὶ Π. γ΄ σελ. 371, 400, 443.— Ὁ Βλαχικὸς νόμος III 16. 1. καὶ ὁ Μολδαβικὸς § 154 ἀπαγορεύουσι τὸν γάμον μεταξὺ ἐλευθέρων προσώπων καὶ δούλων.

(4) Ὁ Μολδαβικὸς Κώδιξ § 73. 78 περιέχει διατάξεις ἔτι αὐστηροτέρας. Περὶ τοῦ καθήκοντος καὶ δικαιώματος νὰ νυμφεύωσιν οἱ γονεῖς τὰ ἑαυτῶν τέκνα παράβαλε Νεαρ. 115 κ. 3 § 11 Ἐκλογ. II 5. 6. Προχ. IV 22—24. Ἐπαναγ. XXXIV 4. σχολ. d. Ἐπιτομὴ XXIII 7. 8.

(5) N. 16. Κώδ. de episc. aud N.5. Κώδ. de sponsal. Παράβαλε πρὸς τούτοις τὰ σχόλ. τοῦ Θαλελαίου καὶ Θεοδώρου εἰς τὰ Βασιλικὰ ἐκδ. Ἀειμπὰχ III σελ. 157. 158.

(6) Τὸ ἰσχυρὸν τοῦτο ἐπιχείρημα ὅπερ ἐτέθη ἤδη εἰς τὸν Πλούταρχον (Γαμικὰ παραδείγμ. κ.19)δέον νὰ ᾖ κατὰ τὸνΒλάσταρην (εἰς κανόνα οβ΄. Συνόδου Τρούλου) ἡ βάσις τῆς κανονικῆς ἀπαγορεύσεως. Συναντᾶται ἐπίσης εἰς Φωτ. Νομοκ, XIV 12. 13. Ἀρμ. ἔκδοσις Ἀϊμπὰχ σελ. 485 σημ. 2. Ἐπιτ. XXIII 1.

(7) Ὁ Βλσ. εἰς Φωτ. Νομοκ XIV. 12.13 παρατηρεῖ μόνον ὅτι οἱ Ἴβηρες εἶχον συνήθειαν νὰ συνομολογῶσιν ἐπιγαμίας μικτὰς μετὰ τῶν Ἀγαρηνῶν καὶ παρακαλεῖ τὸν αὐτοκράτορα ν' ἀντιταχθῇ.

(8) Λεουνκλαβ. J. G. R. I. σελ. 505. Ὁ Βλαχικὸς Κώδιξ (III. 16. 2) καὶ ὁ Μολδαβικὸς (§ 91) περιέχουσιν ἐπίσης τὴν ἀπαγόρευσιν τῶν μικτῶν γάμων· ὅσον ἀφορᾷ τοὺς μικτοὺς γάμους ἐν τῇ Ἑλλ. ἐκκλησίᾳ παράβαλε τὸ Reise in der Orient τοῦ ἔργου μου Ἀϊδέλβεργ 1840 εἰς σελ. 290 καὶ ἐπ. Καλλγ. Τ. 4. σελ.

(ἕπεται συνέχεια)

ΘΑΛΗΣ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ
Καθηγητὴς τῶν Νομικῶν ἐν τῇ Θεολογ. Σχολῇ Χάλκης καὶ Δικηγόρος

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

Ἐκκλησιαστικῆς ἀκριβείας ἀποτέλεσμα

Ἔν τινι ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἐκδιδομένῃ ἐφημερίδι ἀνέγνωμεν μετὰ λύπης τὸ κατωτέρω γεγονὸς, ὅπερ ὅσον λυπηρὸν τυγχάνει διὰ τὸν ἀναγκασθέντα νὰ προσενεχθῇ τοιουτοτρόπως, τόσον λυπηρὸν καὶ διὰ τὴν ἀναγκάσασαν αὐτὸν εἰς τοῦτο οἰκείαν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν, ἥτις, εἰ μείζονα καὶ πατρικὴν ἐπεδείκνυε μέριμναν ἠδύνατο, ἀναμφιβόλως καὶ τὴν ἱεροπρεπῆ θέσιν τοῦ ἱερέως νὰ στηρίξῃ καὶ ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς καταφώρου ταύτης ἀμεριμνησίας νὰ φυλάξῃ.

Ἐπεθυμοῦμεν οὐχ ἧττον νὰ μάθωμεν τίνας ποτὲ λόγους εἶχεν ἡ οἰκεία ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ ἵνα ἀφήσῃ τὸν εἰρημένον ἱερέα ἐπὶ τριετίαν ἄνευ θέσεως καὶ τί πράξας οὗτος ἐπέσυρεν ἐφ' ἑαυτὸν τοσοῦτον βαρεῖαν ποινὴν, ὥστε ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ν' ἀπόσχῃ πάσης ἱεροπραξίας.

Ἰδοὺ τὰ γραφόμενα τῆς ἐφημερίδος·

«Ἀληθῆ κατάπληξιν καὶ φρίκην ἐνεποίησε τῇ καθ' ἡμᾶς κοινωνίᾳ ἡ θέα γνωστοῦ ἱερέως μεταβληθέντος εἰς ὀπωροπώλην, πωλοῦντα σταφυλὰς ἐν τῇ ἀγορᾷ μας.

Εἰς ἐρώτησίν μας διατὶ ἔγεινεν ὀπωροπώλης, μᾶς ἀπεκρίθη μετὰ πόνου ψυχῆς, ὅτι πεινοῦν τὰ παιδιά του, ὅτι τρία καὶ πλέον ἔτη μένει ἄνευ ἱερουργίας καὶ μὴ ἔχων ἄλλον πόρον ζωῆς ἠναγκάσθη νὰ μεταβληθῇ εἰς ὀπωροπώλην πρὸς πορισμὸν τοῦ ἄρτου τῶν τέκνων του.

Πεινοῦν τὰ παιδιά του, τὰ ὁποῖα διὰ νὰ θρέψῃ, ἀφοῦ ἐγκατελείφθη τόσον ἀσπλάγχνως ἀπὸ τοὺς ἰθύνοντας τὰ τῆς θρησκείας μας, ἠναγκάσθη νὰ γείνῃ ὀπωροπώλης.

Σεβασμιώτατε, Σᾶς ἐρωτᾷ ἡ κοινωνία, ἐπιτρέπονται τὰ τοιαῦτα νὰ γίνωνται ὑπὸ τὰς ὄψεις ὑμῶν καὶ αὐτῆς; Ποῖον σεβασμὸν θὰ ἔχῃ ὁ ἀστὸς καὶ ὁ ἁπλοῦς χωρικὸς εἰς τὸν κλῆρον καταπατούμενον τόσον ἀσυστόλως.

Ἐὰν ἔχῃ δίκαιον ὁ δυστυχὴς οὗτος ἱερεὺς δώσατέ τον ταχέως τὴν ἄδειαν, ἐὰν δὲ τοὐναντίον πατάξατε ἀμέσως τὴν ἀσέβειάν του ταύτην, καὶ ἐνεργήσατε περὶ τῆς ἐκπτώσεως αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὑψίστου ἀξιώματος τοῦ ἱερέως καθαιροῦντες αὐτόν.

Ὁ κλῆρος διὰ νὰ εἶναι σεβαστὸς πρέπει νὰ τηρῇ τὸ ὑψηλὸν αὐτοῦ ἀξίωμα, καὶ οὐχὶ νὰ ποδοπατῆται. Πρέπει νὰ εἶνε ὁ τύπος καὶ ὑπογραμμὸς πάσης σεμνότητος καὶ εὐσεβείας. Καθαρίσατε αὐτὸν ἀπὸ τὰς τοιαύτας ἀκάνθας καὶ τοὺς τριβόλους καὶ ὑψώσατέ τον εἰς τὸν ἀληθῆ προορισμόν του, πρὸς στερέωσιν τῆς ὁλονὲν καταπατουμένης θρησκείας μας, ἐὰν θέλητε νὰ εἶναι σεβαστὸς παρὰ τῶν λαϊκῶν».

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐγκύκλιος περὶ ξένων σχολῶν. — Ἐκδοθεῖσα ἤδη ἀποστέλλεται πρὸς τὰς ὑπὸ τὸν ἁγιώτατον οἰκουμενικὸν πατριαρχικὸν Θρόνον ἱερὰς μητροπόλεις, ἐπισκοπὰς, ἐξαρχίας καὶ δι' αὐτῶν πρὸς τὰς ἑκασταχοῦ δημογεροντίας ἡ πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ ἐγκύκλιος, ἡ συνιστῶσα πᾶσι τοῖς ὀρθοδόξοις ἵνα παύσωσιν ἀποστέλλοντες τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὰς ὑπὸ ξένων διατηρουμένας σχολάς.

— *Ἐγκύκλιος περὶ κηρύγματος τοῦ θείου λόγου καὶ διδασκαλίας τῶν ἱερῶν μαθημάτων.* — Ἐπίσης ἀποστέλλεται πρὸς τοὺς ὑπὸ τὸν οἰκουμεν. Θρόνον ἀρχιερεῖς ἡ περὶ κηρύγματος ἐγκύκλιος, περὶ ἧς ἐποιησάμεθα λόγον ἐγκαίρως· διὰ τῆς ἐγκυκλίου συνιστᾶται τοῖς σεβασμ. ἀρχιερεῦσιν ἵνα πολλὴν καταβάλλωσι μέριμναν περὶ τούτου, εἴτ' αὐτοὶ κηρύττοντες, εἴτε προσλαμβάνοντες ἐπὶ τούτῳ ἱεροκήρυκα, καὶ κατὰ τὰς διατάξεις τῶν Γενικῶν (ἐθνικῶν) κανονισμῶν, ἢ, ὅπου τοῦτο ἀδύνατον δι' ἔλλειψιν ἐπαρκῶν πόρων, ἐπιβάλλωσι τοῖς μᾶλλον εὐπαιδεύτοις ἱερεῦσι καὶ διακόνοις, ἢ διδασκάλοις προχειρίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὀφφίκιον τοῦ ἀναγνώστου, οἵτινες ὀφείλουσι ν' ἀναγινώσκωσιν ἐπ' ἐκκλησίας τὴν σχετικὴν ἑρμηνείαν ἐκ τῶν «Κυριακοδρομίων» τοῦ ἀειμνήστου Νικηφόρου Θεοτόκη ἢ τὰ ὑπὸ τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἐκδιδόμενα «Εὐαγγελικὰ διδάγματα», ζητοῦντες τὸν ἀναγκαιοῦντα ἀριθμὸν ἀντιτύπων. — Ἡ προσοχὴ καὶ μέριμνα τῶν κατὰ τόπους ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν συνιστᾶται καὶ ἐπὶ τῆς ἀνὰ δύο τοὐλάχιστον ὥρας καθ' ἑβδομάδα ἐν ἑκάστῃ τάξει πασῶν τῶν σχολῶν διδασκαλίας τῶν ἱερῶν μαθημάτων, ὧν ὁ βαθμὸς θεωρηθήσεται ἀνεξαιρέτως ἴσος τῷ βαθμῷ τῶν ἑλληνικῶν καὶ μαθηματικῶν. —Διὰ τῆς ἐγκυκλίου ἐπιβάλλεται νὰ φοιτῶσι τακτικῶς καὶ ἀνελλιπῶς ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς οἱ μαθηταὶ, κατὰ τὰς κυριακὰς καὶ τὰς ἑορτασίμους ἡμέρας, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῶν διδασκάλων αὐτῶν, οἵτινες ἀνὰ πᾶν σάββατον μετὰ μεσημβρίαν θέλουσιν ἀναπτύσσει εἰς τοὺς μαθητὰς πασῶν τῶν τάξεων τὴν τῇ ἐπαύριον ἀναγνωσθησομένην ἐπ' ἐκκλησίας εὐαγγελικὴν ἢ τὴν ἀποστολικὴν περικοπήν. — Συνιστᾶται δ' ἐπίσης ἡ εἰσαγωγὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἐν ταῖς σχολαῖς τῶν ἀρρένων, ὡς ὑποχρεωτικὸν μάθημα, συντελοῦν μὲν εἰς διάπλασιν τοῦ ἤθους, βαθμιαίως δὲ μορφοῦν ἐμπείρους ἱεροψάλτας.

— *Συνεδρία δύο Σωμάτων.* —Τῇ δευτέρᾳ (26 λήγοντος) τὰ δύο διοικητικὰ τῆς Ἐκκλησίας Σώματα συγκληθέντα εἰς κοινὴν συνεδρίαν, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, συνεσκέψαντο ἐφ' ἱκανὸν, λαβόντα ὑπ' ὄψει τὴν ἐπὶ τῶν ὑποβεβλημένων ὑπὸ τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Καλλιουπόλεως καὶ Μαδύτου κ. Ἱερωνύμου ὑπομνημάτων περὶ ἱδρύσεως Διδασκαλείου καὶ Σχολῆς ξένων γλωσσῶν ἔκθεσιν τῆς ἐφορείας τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς μετὰ τῆς ἐπ' αὐτῆς γνωματεύσεως τοῦ καθηγητικοῦ συλλόγου αὐτῆς. Ἐπὶ τούτων, τὰ δύο Σώματα ἀπεφάσισαν κατ' ἀρχὴν τὴν ἵδρυσιν τοῦ Διδασκαλείου, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως μόνη ἡ ἐφορεία τῆς Σχολῆς ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς ἀνάγκας τούτου τοῦ ἱδρύματος μὴ λαμβάνουσα τοὺς ὑπὲρ ἑτέρων διατεθειμένους πόρους ὡς τὸν τοῦ ἁγιάσματος τοῦ ἁγ. Θεράποντος καὶ ἄλλους. Περὶ δὲ τοῦ ὑπομνήματος τοῦ ἀφορῶντος εἰς τὴν ἵδρυσιν τῆς Σχολῆς ξένων γλωσσῶν, ἡ συνεδρία τῶν δύο Σωμάτων ἐνέκρινεν ὅπως παραπεμφθῇ τοῦτο εἰς ἰδιαιτέραν ἐπιτροπείαν συγκειμένην ἐκ τοῦ πανιερ. μητροπολίτου Σάρδεων κ. Μιχαὴλ Κλεοβούλου (προέδρου), καὶ τῶν κκ. Σόλωνος Καζανόβα, Θ. Παπαθεοδώρου, Α. Ἰακωβίδου, Γ. Ἀκεστορίδου καὶ Ζαχαρίου Φυτίλη, ἥτις μελετήσασα τοῦτο νὰ ὑποβάλῃ ὅσον ἔνεστι τάχιον τὸ πόρισμα τῆς μελέτης διὰ τὰ παραιτέρω. —Περὶ τῆς παραιτήσεως δὲ τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἐφορείας τῶν Ἐθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων ἀξιοτίμου κ. Δ. Βλαστάρη, τὰ δύο Σώματα ἐνέκριναν ἵνα ἀποσύρῃ ταύτην ἐπιλαμβανόμενος τῶν καθηκόντων αὐτοῦ ὡς μέλους αὐτῆς.

— *Ἱερὰ μονὴ Βαζελῶνος* — Διαφωνίας ἀναφυείσης μεταξὺ τοῦ ἡγουμένου τῆς παρὰ τὴν Τραπεζοῦντα Ἱερᾶς πατριαρχικῆς σταυροπηγιακῆς μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου Βαζελῶν ὁσιωτάτου κ. Ἀνθίμου καὶ τῶν ὁσιωτ. πατέρων αὐτῆς κκ. Νικο-

θήμου, Νεοφύτου καὶ Γερβασίου, ὡς καὶ ἑτέρας μεταξὺ τῆς κοινότητος Τραπεζοῦντος καὶ τῆς αὐτῆς μονῆς διὰ τὸ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ παρεκκλήσιον τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, ἐνεκρίθη ἐντῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς τρίτης ἵνα μεταβῇ αὐτόσε ἐξαρχικῶς ὁ πανοσ. ἀρχιμανδρίτης κ. Κωνσταντῖνος Βοντζαλίδης, νομικὸς σύμβουλος τῶν Πατριαρχείων, καὶ ἐξετάσας ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰ πράγματα ὑποβάλῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν οἰκείαν ἔκθεσιν, διὰ τὰ περαιτέρω.

—*Μητροπολίτης Ἰωαννίνων.*—Προχθὲς, ἐντολῇ πατριαρχικῇ ὁ πανοσιολ. Μ. πρωτοσύγκελλος κ. Καλλίνικος ἐπεσκέψατο τὸν σεβασμ. μητροπολίτην Ἰωαννίνων κ. Σωφρόνιον καὶ διηρμήνευσεν αὐτῷ τὰς πατριαρχικὰς προσρήσεις καὶ εὐχὰς ἐπὶ τῇ ἀναχωρήσει αὐτοῦ, χθὲς γενομένῃ, ὅτε προέπεμψεν αὐτὸν ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. ὁ ἱερολογ. δευτερεύων κ. Παρθένιος.

— *Περιοδευταί.* — Τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ Λεοντοπόλεως κ. Νεοφύτῳ, βοηθῷ τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Ἀμασείας, ἐχορηγήθη ἄδεια ἐκκλησιαστικὴ ἵνα ἔλθῃ εἰς βασιλεύουσαν πρὸς περίθαλψιν τῆς ὑγείας αὐτοῦ. — Ἐπίσης ἐχορηγήθη συνοδικῶς ἡ ἄδεια τῷ πανιερ. μητροπολίτῃ Χαλδείας κ. Γερβασίῳ ἵνα προσλάβῃ βοηθὸν τὸν τέως τοιοῦτον ἐν τῇ ἱερᾷ μητροπόλει Καισαρείας θεοφιλ. ἐπίσκοπον Ναζιανζοῦ κ. Γερβάσιον.

— *Τρόφιμοι τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος.*— Ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν ἐν τῷ Λυκείῳ τοῦ Γαλατᾶ Σεραγίου τροφίμων τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος, τοῦ ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ δημοσιευθέντος, ἕνεκα τυπογραφικῆς ἀβλεψίας παρελείφθη τὸ ὄνομα τοῦ *Ἰωάννου Στεφανίδου*.

— *Ἐπισκευαὶ πατριαρχικοῦ οἴκου* — Ὑπὲρ τῶν ἐπισκευῶν τοῦ πατριαρχ. οἴκου προσήνεγκεν ὁ κ. Π. Γούδας γρ. 400.

— *Χοροστασία.* — Τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ ἐν Κοντοσκαλίῳ ἱερῷ ναῷ τῆς Παναγίας Ἐλπίδος ἐν μέσῳ πολυπληθεστάτης συρροῆς εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος. — Προχθὲς, τετάρτη, κατὰ τὸν ἑσπερινὸν ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ κατὰ τὸν Γαλατᾶν ἱερῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων, πανηγυρίζοντι ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῆς ἀποτομῆς τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου. Τὴν θείαν λειτουργίαν ἐτέλεσεν ἐν τῷ ναῷ τούτῳ τῇ πέμπτῃ (χθὲς) ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Καλλιουπόλεως κ. Ἱερώνυμος.

— *Μνημόσυνον.*— Ἡ ἐφορεία τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς, φόρον εὐγνωμοσύνης ἀϊδίου ἀποτίνουσα εἰς τὴν μνήμην τοῦ νέου κτίτορος τοῦ ἱδρύματος καὶ ἐθνικοῦ εὐεργέτου ἀοιδίμου Παύλου Στεφάνοβικ, ἐτέλεσε τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ ἐν τῷ ναϊδρίῳ τῆς σχολῆς μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἱερουργοῦντος τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Καλλιουπόλεως κ. Ἱερωνύμου, ἐφόρου τῆς σχολῆς.

— *Ἐπισκέψεις.* — Τῷ σαββάτῳ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην ἡ Α. Ε. ὁ Συμεὼν ἐφέντης Σινιόσογλους. — Τὴν τρίτην ὁ ἐρίτιμος τραπεζίτης κ. Εὐστάθιος Εὐγενίδης ἐν συνοδίᾳ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ δεσποινίδος Μαριέττας καὶ τοῦ μνηστῆρος αὐτῆς κ. Δημ. Ζαφειροπούλου. Οἱ μνηστευθέντες ἀσπασάμενοι τὴν δεξιὰν τοῦ παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ὑπέβαλον τὰς θερμὰς εὐχαριστίας αὐτῶν διὰ τὰς διαβιβασθείσας αὐτοῖς πατριαρχικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας ἐπὶ τῷ εὐτυχεῖ γεγονότι τοῦ ἀρραβῶνος αὐτῶν. —Αὐθημερὸν ἐπεσκέψαντο τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην οἱ Ἐξ. Ἀλῆ Γαλὴπ βέης, διευθυντὴς τοῦ Γραφείου τῶν ἀρχείων τοῦ αὐτοκρ. Ὑπουργείου τῆς παιδείας καὶ μέλος τῆς ἐξελεγκτικῆς τῶν βιβλίων ἐπιτροπῆς, καὶ Βεχπῆ βέης, μέλος τῆς αὐτῆς ἐπιτροπῆς.– Ὡσαύτως αὐθημερὸν προσῆλθεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ὁ ἐν Λονδίνῳ πρεσβευτὴς τῆς Τουρκίας Ἐξοχ. Κωστάκης πασᾶς Ἀνθόπουλος.

– *Πατριαρχικαὶ προσρήσεις.* — Ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης διὰ τοῦ πανοσιολογ. Μ. πρωτοσυγκέλλου κ. Καλλινίκου διεβίβασε τῇ κυριακῇ τὰς προσρήσεις αὐτοῦ τῇ Α. Ἐξ. τῷ ἐν Λονδίνῳ πρεσβευτῇ τῆς Τουρκίας Κωστάκῃ πασᾷ Ἀνθοπούλῳ ἄρτι ἐπ' ἀδείᾳ εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν ἀφικομένῳ, ὡς καὶ τῷ ἐν τῇ πόλει ἡμῶν ἀπό τινος διατρίβοντι κ. Περδικάρῃ προξένῳ τῆς Ρωσίας ἐν Προύσῃ. — Σήμερον δὲ ὁ πανοσ. Μ. πρωτοσύγκελλος ἐπεσκέψατο κατ' ἐντολὴν, τοὺς τὴν ὀνοματικὴν αὐτῶν ἑορτὴν ἄγοντας: τόν τε σεβασμ. μητροπολίτην Νεοχαισαρείας κ. Ἀλέξανδρον καὶ τοὺς Ἐξ. κκ. Ἀλ. Κωνσταντινίδην πασᾶν, Ἀλέξ. Παντζίρην βέην καὶ Ἀλέξ. Γάγκον, ἀντιπρόσωπον τῆς ἡγεμονίας Σάμου. — Τηλεγραφικῶς ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη τοῖς ἑορτάζουσιν Ἀλεξάνδρῳ Μαυρογένει βέῃ τῷ Ὑψηλ. ἡγεμόνι Σάμου, Ἀλ. Ζωηρῷ πασᾷ, Α. Φωτιάδῃ, Α. Σινιόσογλου, καὶ Ἀλ. Μελαχρινῷ, ἰατρῷ. — Διὰ δὲ τοῦ πανοσιολ. Μ. ἀρχιδιακόνου τοῖς κκ. Ἀλ. Ναοὺμ καὶ Ἀλ. Καμπούρογλου, ἰατρῷ. — Ἡ Α. Θ. Π. ἐπισκεφθήσεται τὴν Α. Ἐξ. τὸν ἀρχιμεταφράστην τῶν ἀνακτόρων Ἀλεξ. Καραθεοδωρῆ πασᾶν.

— *Διορθώσεις σφαλμάτων.* — Ἐν τῇ διατριβῇ τοῦ σεβ. γέροντος Ἀμασείας περὶ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς ἐκδοθείσῃ ἐν τῷ προηγουμένῳ ἡμῶν φύλλῳ διορθωθήτωσαν τὰ κατὰ λάθος τοῦ ἀντιγραφέως παρεισφρήσαντα παροράματα *ηὐξήνθη* (ἀντὶ *ηὐξήθη* δὶς ἐν σελ. 364, στήλῃ β', στίχῳ 36 καὶ 365, στ. ά, στίχῳ 1), καὶ ἡ περίοδος *λειτουργοῦσα* κτλ. (σελ 365, στήλη ά, στίχῳ 31)· — ἀνάγνωθι ὀρθῶς: *λειτουργούσης τῆς ἱερᾶς . . . . . ἱερουσομένης* κτλ.

Ἐκκλησία Ἱεροσολύμων.

Προσελήφθη καθηγητὴς ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Σταυροῦ ὁ ἑλλογ. κ. Ἐμμανουὴλ Φωτίου, τελειόφοιτος τῆς ἐν Πετρουπόλει Θεολογ. ἀκαδημίας. — Ἐκ τῆς ἐν τῇ Σχολῇ τοῦ Σταυροῦ διδασκαλίας ἀπεσύρθησαν ἐφέτος οἱ ἑλλογ. κκ. Ἰωάννης Α. Γερμανίδης, τελειόφοιτος τῆς Θεολογικῆς ἀκαδημίας τῆς Μόσχας, καὶ Δημ. Χατζῆ Δανιὴλ, τελειόφοιτος τῆς ἱερᾶς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς.

Κοινοποιεῖται τοῖς συνδρομηταῖς ἡμῶν, καὶ ἰδίᾳ τοῖς ἐν Σμύρνῃ, ὅτι ὁ ὡς περιοδεύων ἀνταποκριτὴς τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας» ἀποσταλεὶς πρό τινος Ἀρσένιος μοναχὸς οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν τοῦ λοιποῦ πρὸς τὸ Γραφεῖον τοῦ φύλλου ἀπαλλαγεὶς τῶν καθηκόντων αὐτοῦ τούτων πρὸ μηνὸς καὶ ἐπέκεινα.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

Ὁ *ὑπεύθυνος* Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ імені І. І. МЕЧНИКОВА
1948
02/09/25 902558 НБ ОНУ
П. III. 726640